

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 fttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtat'k.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Báró Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Szállítás a hadsereg részére. Gamauf Vilmos. — A méhek betelepítése. — Vetőmag kezelése és megválasztása. — A telelő gyümölcsök eltartásáról. Angyal Dezső. — Hordók és bortartályokról. Girtler Aurél. — A présházak fölszerelése. — A széna felkötözése. — Gyümölcs eltartás. — A mély ültetés. — Lökiviteli tilalom módosítása. — Kezeljük jobban a trágyát. — Jelzőlosos életbiztosítás. — Takarmány javítás. — Az alma értéke. — Mellékleteink. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Szállítás a hadsereg részére.

I.

(G. V.) Gazdai köreinket már huzamosabb idő óta élénken foglalkoztatja azon kérdés, hogy a hadsereg szükségleteinek szállításában közvetlen szerepet nyerjenek és a gazdasági egyletek szövetségének májusi gyűlésén e tárgy a napirend egyik legfontosabb pontját képezte. E gyűlésen igen nagy felűnést keltettek a porosz hadsereg szállítási rendszerére vonatkozó adatok, melyek Gróf Schweinitz Gyula ny. honvéd alezredes ur szives közvetítésének voltak köszönhetők és melyeket ma, midőn az ügy az október 10-iki „szállítási enquette” megtartása folytán ismét napi kérdéssé vált, t. olvasóinkkal lehetőleg terjedelmesen közlünk; magának a szaktanácskozmánynak lefolyását és határozatait pedig a cikkünk befejezésére tartjuk fenn.

A porosz hadsereg minden nagyobb helyőrségénél — lovasságnál már ott, hol két század együtt van — kir. raktárkezelőség van felállítva, melynek czélja a helyőrséget kenyérral és takarmánnyal látni el. Rozsot, zabot, szénát és szalmát a raktárhivatalnokok rendszerint a vételre legalkalmasabb időben s z a b a d k é z b ő l a helyi átlagos piaczi árak határai közt, vagy az illető hadtest-biztosságok által megszabott árak keretében szoktak beszerezni, még pedig lehetőleg első kézből, t e h á t a termelőtől, — és csak a mennyiben ez lehetséges nem volna, veszik igénybe a szállítónak (liferánsnak) közvetítését.

Ha a raktárkezelőség kijelenti, hogy a megszabott árhatárok keretében vételt nem eszközölhet, vagy ha az árak egyes vidékeken kedvezőtlen természetűen igen magasak lennének; — akkor a hadbiztosság jogosítva van a szállítást szerződészerűleg is — n y i l v á n o s árverés útján — kiadni, ha ez által kedvezőbb árak érhetők el.

Kisebb helyőrségnél, — például hol csak egy század lovasság, vagy csak gyalogság van és ennél fogva a takarmány-szükséglet csekély — a kenyér, széna és szalma rendszerint szerződészerűleg lesz közvetlen szállításra, még pedig egy nap-tári évre kiadva. A termelőtől való vásárlás tehát ezen esetben ki van zárva, de mi sem gátolja a gazdát abban, hogy a nyílt árverés alkalmával a szállítás elayerésére ne versenyezzen. Ha egy közelfekvő raktárkezelőség azon helyzetben van, hogy az illető helyőrség ellátását, — a viteldijaknak is tekintetbevételeivel — olcsóbban eszközölheti, mint az ott a helyszínén elérhető; akkor az élelmezés ily módon is történhetik.

Közvetlen szállítást a csapatok részére, mint már említettük, nyilvános árverésen szoktak kiadni; melynek kihirdetése a lapokban történik, a következő évre szóló zárt ajánlatokat mindenkor az év vége felé a hadtest-biztosság egy kiküldöttje veszi át. A szállítást a legkevesebbet kérő nyeri el, a mennyiben megbízhatónak és versenyképesnek van elismerve. Ismeretlen vállalkozók erre nézve helyi hatósági bizonyítványt tartoznak mellékelni. Egyenlő ajánlatok között esetleg árverés eszközöl-tetik. Alapul a helyi piaczi árak szolgálnak, vagy a szomszédos raktárkezelőségek azon költség-számításai, melyek a terményeknek esetleges odaszállítására vonatkoznak. Az elhatározás a hadtest-biztosságot illeti meg.

Bizalmi férfiak a szállítások kiadásánál ugyan nincsenek jelen, de minden helyőrségnél egy bizottságot találunk, mely ugy a kir. raktárkezelőségek, valamint a magánvállalkozók által szállított termények minőségére nézve felmerülő vitás kér-

désekben határoz. E bizottság áll egy katonatisztból, mint elnökből, tagjai egy katonai hivatalnok, esetleg egy járási vagy helyhatósági tisztviselő, valamint két részrehajlalan szakértő községi lakos.

A szállítást már elvileg is korántsem az u. n. liferánsok nyerik el, hanem — mint a fentiekből már kitűnik — főleg a termelők; de ezek külön kedvezményekben, például bélyeg- vagy biztosíték-elengedésben nem részesülnek. A községek nem vállalnak szállítást.

Hogy az üzletszerű liferánsoknak lehető kiszorítása csakugyan főcélja a porosz hadsereg felvilágosodott vezetőinek, abból is kitűnik, hogy 1886 óta a hadgyakorlatok alkalmával felállított táborig raktárak megtöltésére szükségelt terményeket az azok kezelésével megbízott hivatalnok által, ott a gyakorlatok helyszínén, szabad kézből, magától a termelőtől vásároltatják be, holott a hadgyakorlati szükséglet szállítása ennek előtte az u. n. fővállalat (General-Entreprise) útján majdnem kizárólag az üzletszerű liferánsok kezeiben volt.

Eddigi tapasztalatok szerint azon eljárás, mely szerint a kir. raktárkezelőség szükségleteit közvetlenül a termelőktől szerzi be, hátrányokat nem mutat. Minden hivatalnok arra törekszik, hogy csakis jó terményt vásároljon lehetőleg olcsó árban, mert e szerint ítélik meg a qualificatióját. A szállítványokat a legnagyobb lelkiismeretességgel veszik át, rossz termény nem is juthat a raktárba és így a csapatokhoz sem. Minden indokolt panasz a legszigorubb igazságot nyeri, e tárgyban a hadügyministerium a katonai rendeletek lapjában közléseket is tesz.

Ha egy vállalkozó közvetlen szállítást vett át, evvel a katonaság részéről azon hátrány merül fel, hogy a szállított termények pontos vizsgálata nem mindig viheto keresztül, dacára annak, hogy ez az illető csapatnak legsajátabb érdekében fekszik. A nem lelkiismeretes liferáns mindig arra fog törekedni, — főleg ha nyerészkedésében csalatkozott és az árak hirtelen felszöknek, — hogy csakis közepszerű vagy éppen rossz terményt szolgáltatson ki, mert így költségeit behozhatja! Ily visszaéléssel szemben bajos az eljárás, mert még a fentebb megnevezett bizottság is alig fogja elvetetni a tán csak közepes anyagot! Különben a megbízhatlan vállalkozók esetleg az összes szállításokból ki szoktak záratni.

Legbajosabb annak elejét venni, hogy a kenyérhez oly lisztet ne alkalmazzanak, mely rossz anyagokkal van keverve, de hogy e tekintetben is segíteni a kenyérszállítást az üzletszerű liferánsok kezeiből kivenni lehessen, újabb azon törekvés áll fenn, hogy a kisebb helyőrségeknél a liszt a közelebbi kir. raktárakból ottani pékeknek adassék ki, kik azután a kenyérfélesztést és sütést bizonyos díjért elvállalják. Raktár felállítására csekély szükséglet mellett nem fizeti meg a kezelési költséget, de különben is egy hivatalnoknak elegendő munkája sem akadna! Egyébiránt a kisebb helyőrségeket rendre-rendre megszüntetik. — —

Eddig tart a mi szorosán a gazdákra vonatkozik, de az

ipari szállítások rendszere is annyira érdekes és tanulságos, hogy ezt sem akarjuk hallgatással mellőzni.

A ruházati és felszerelési cikkek beszerzése (kivéve a posztót és a vértelket) korántsem központosítva, hanem teljesen decentralizálva! Minden ezrednél, a parancsnok felelőssége alatt, ruházati bizottság áll fenn, melynek tagjai több tiszt és a fizető-örmester. A ruházati ügy az illető szabványok szerint lesz kezelve és a készletek stb. minden második évben egy szemlélő bizottság által — dandárnok és hadbiztossági kiküldött — szorosán megvizsgálva. A hadügyministerium csakis kivételes esetekre tartotta fenn egyes darabokat in natura utalni át.

A testre- és lábravalók készítése az ezredmühelyben történik. Minden csapatot bizonyos számú szabó és cipésszel (kik szintén katonák) rendelkezik, kik a szabásként működő mester (altiszt) felügyelete mellett végzik a munkát. Ezen emberek a katonai járulékon kívül darabonként megállapított munkabért is kapnak. Ha e munkaerő elegendő nem volna, az ezredek az egyszerűbb darabokat, mint posztónadrágot, köpenyt, csizmát a kiszabott anyag átutalásával a fegyházakban készíttetik.

Lovassági cikkek, a mennyiben nyerges munkából állanak, szintén az ezred mühelyében készülnek.

A készítéshez szükséges anyag, valamint rendszerint az ingek, gatyák és a kész felszerelési és lovassági cikkek („borju“, szijak, főzőedény stb.) szállítására az ezredek többnyire korlátozott árlejtést (3—4 megbízható vállalkozó felhívásával, zárt ajánlatok és mustrák bevételeivel) hirdetnek. Csakis kisebbeszerű tárgyaknál — 180 frt értékén alul — és kivételesen van megengedve a szabad kézből való vásárlás.

Két év óta a csapatokra van bizva, hogy len és gyapot szöveteiket az illető ruházati raktár közvetítésével szerezhessék be. Ezáltal e nagyobb, különmemű szövetek alkalmazásában több egyformaság érhető el és a minőség is szorosabban vizsgálható, mert a raktárban erre jobb segédeszközökkel rendelkeznek; végre a tömeges vásárlás olcsóbb árakat is eredményez. Posztót, és vértet kizárólag a ruházati raktárakból kapnak a csapatok, természetesen a fegyverek is innen vétetnek át.

A bőrt az ezredek saját belátásuk, de korlátozott árverés útján, lehetőleg gyárosoktól szerzik be, alapul szolgálnak azon árak, melyeket a hadügyministerium a nagyobb bőrvásárok adataiból koronként közlétesz.

A ruházati raktárban katonai vagy más munkások nem dolgoznak; itt a kész cikkek veszik át és ismét kiadják. A posztó beszerzést a hadügyministerium szabályozza, esetleg a hadtestbiztosságok közvetítésével. A vásárlás befordí, versenyképes és megbízható gyárakból történik, a mindenkori árviszonyok tekintetbevételeivel. —

A hadsereg élelmezés tárgyában miniszerelnök Tisza Kálmán hathatós közbenjárására a szaktanácskozmány folyó hó 10-étől 12-éig, három ülésen át tartatott meg a földmivelési ministerium tanácsstermében. Elnökölt Kozma Ferencz miniszeri tanácsos és a lötenyészési ügyosztály főnöke; jelen voltak a cs. és kir. hadsereg részéről; Lovag Röckenhausen Richard vezérhadbiztos és Winkler Antal alhadbiztos; a m. kir. honvédség

részéről: Mehrbrot Frigyes főhadbiztos és Gallassy Gyula hadbiztos; a szövetségbe lépett gazdasági egyletek részéről: Gróf Dessewffy Aurél elnök, Gróf Zichy Nándor (az utolsó élésen), Ordódy Lajos és Gamauf Vilmos végrehajtó-bizottsági tagok és Rainprecht Antal uradalmi felügyelő; a jegyzőkönyvet vitték német nyelven Maier Károly számvető százados, magyar nyelven Magyar Kázmér ménesuradalmi intéző. —

(Folyt. köv.)

A méhek betelelése.

A méhek betelelésénél a legfőbb feladatoknak egyike abban áll, hogy a kaptárakat az anyaméh tekintetében megvizsgáljuk. Oly királyné, mely nem örvend teljes vidámságnak és épségnek, rögtön eltávolítandó s más által helyettesítendő, s annál jobban kell sietnünk a felcseréléssel, ha a királyné már ragyogó fekete s azon felül méhtetüvel sűrűn borított.

Oly kaptárokat, melyek a betelelési munkálatok elején, még heréket vagy hereköltést rejtenek, 8—10 nap múlva újból alaposan kell megvizsgálnunk, mert ezeknél gyanítható, hogy nincs anyaméh. Ha az említett határidő múlva még mindig találunk heréket s ha azok elkergetésére semmi intézkedések nem történtek, sőt ép ellenkezőleg folyton folyvást herék költetnek, akkor hagyjunk fel az illető kaptárral vagy adjunk hozzá egy jeles királynét, ha még eléggé népes.

Oly népeket, melyeknek szép egyenes lépépteménység van, s különben is erőteljesek, de a melyeknek az áttelelésre szükséges mézmenyiség hiányzik, a sikeres áttelelésre az etetés által tehetünk képesekké. Az etetés esténként történik, a mennyiben a szükségét szenvedő népnek tiszta, hidegen csurgatott mézet adunk nagy adagokban a kaptáron belül s ezt addig tesszük, míg a kaptár elérte a normalis súlyt.

A tevénytő óvakodjék az etetést kis adagokkal megpróbálni, mert méz helyett óriási költéstömeget érne el. A méhek ugyanis azáltal arra indíttatnak, hogy királynéjukat gyakoribb peterákásra ösztönözzék, s a nekik nyújtott mézet ahelyett, hogy télre eltennék, a fiatal költésre fordítják. Ez okból nem is ajánlatos az októberi etetés, hanem már szeptember elején kell azt megkezdeni.

„Minden októberi etetés hátrányos“ — mondja találon Berlepsch. Októberben az éjek már hidegek s a költés többé nem érhetik meg jól s akkor a rájuk fordított méz igazán el lett pazarolva. Az is megtörténhetik, hogy a költés-takarmányt készítő munkás méhek már nem bírnak megszabadulni szennyüktől, mely testükön felhalmozódott, s a miatt a hosszú télben elpusztultak. Aztán meg a most nyújtott mézet nem fődelezik be, hanem csupán felhordják. Innét van az, hogy csakhamar erjedésnek indul, megsavanyodik s a képzelhető legrosszabb és a népre nézve legveszélyesebb táplálékot adja. Csakhamar beáll a hasmenés, s a tán erős nép biztosan odavész.

Sikeres betelelésnél sok függ attól, hogy hol és mikép ül valamely nép. A főülhely úgy nyáron, mint télen röplyuk közvetlen közelében van. A nép itt sűrűn tömött fürtszerű tömegben függ. Fő gondunk tehát az, hogy a betelelésnél a népet odadi-

rigáljuk, a hol a röplyuk van, ha számba akarjuk venni a méhek természetes szükségleteit. Ha azt akarjuk, hogy melegen üljenek, akkor megfelelő térbe helyezve őket, ajánlatos lehetőleg összeszorítani s a keletkező üres tért szénával, mohával, forgácsal s más rossz hővezetővel kitölteni.

Sokszori tapasztalat és kísérlet igazolta, hogy a méhekre túlmeleg takaró majdnem ép oly ártalmas, mint a tulságos hideg. Ha ez utóbbi nincs kellőleg távoltartva a méhcsoporttól, akkor a méh kénytelen sok mézet venni magába, hogy a megélhetéshez szükséges meleget produkálhassa. Ez által az egész tömeg folytonos nyugtalanságba és izgalomba jön — a mi minden méhcsaláduak halálosírója. De a túlmelegen tartás se cogedi nyugodni őket, mert az ily túlmelegen begöngyölgetett nép, a belül uralkodó roppant hőség folytán gyakran a legfogcsikorgatóbb hidegben is kiröpülésre kénytelen s természetesen, a halál fia. Ez az oka annak, hogy egy ily módon kezelt kaptárban tavasszal alig találunk egy maroknyi méhet, míg egy másik kaptár, melyet nem oly tulságos aggálylyal eresztünk neki a télnek, csak alig egy pár méhet veszített s azért tavasszal vidáman és serényen ébred új munkára.

Fölötte hátrányos, ha az éles északi szél épen a röplyukat éri s ha nagy viharoknak van ez kitéve. A méhes mindig oly helyen álljon, mely lehetőleg meg van őrizve az uralkodó szelek ellen. A kívülről történő folytonos nyugtalanítás felemésztí lassanként a méhek erejét s arra kényszerítvén őket, hogy nagy méztömeget fogyasztanak, belsejükben roppant sártömegek halmozódnak fel, a minek következtében elpusztulnak. A kaptárakat tehát úgy védelmezzük, hogy a méhesen deszkákat alkalmazunk, melyek a viharoknak ellenállanak. A hó míse árt s a tevénytő nyugodtan nézheti, ha méhesét a télőig borítja a hó. Sőt ellenkezőleg, a méh nagyon jól érzi magát a védő fehér lepel alatt, melyet a természet bölcs előre látása borít fölője.

Falazatu építményeknél mindig nagyobb elővigyázatra van szükség, mint olyanoknál melyek sűrű fonadékú vagy préselt szalmafalakkból készültek. Az utóbbiak a téli hideg ellen határozottan több védelmet nyújtanak, mint az előbbiek s azokat aztán teljesen fölőseleges kívülről valami védtakaróval körülvenni. Ha csak a bentlevő nép erős és a szükséges mézmenyiség fölőtt rendelkezik, akkor a szalmakas bátran maradhat nyári állásán. Falazatu építményeket azonban kívülről is meg kell védenünk, vagy széna, vagy szalma, vagy pokrócz vagy más anyag ráborítása által; akkor legalább tavasszal kevesebb aggodalommal tarthatunk szemlét.

Kiváló figyelmet fordítson továbbá a méhtenyésztő arra, hogy télen át a szomjuságot távoltartsa. Tehát a kaptárakat akként kell készíteni, hogy a bennlevő meleg levegő sehol se áramoljék ki s az abban képződő párak a tetőkön és falatokon cseppenként gyűljenek össze. E célból a kaptáron levő hasadékokat és lyukakat be kell tapasztanunk s esetleg az üvegablak mellett egy alkalmas deszkát toljunk be, melyet felül s kétoldalt viaszpapírcsikkal ragasztunk be. A deszka s az ajtó közti tért — mint fent jeleztük — erősen tömjük ki.

A légszükséglet tekintetében a tenyésztőnek nem kell fölőtte aggódnia. Itt csak Berlepsch azon mondására emlékez-

fejem a tenyésztőket, hogy „a méhek ugyancsak kevés levegőre van szüksége.” A kaptárban levő s a röplyukon beáramló levegő teljesen elegendő a méh lélfentartására. „Hogy a méhek télen át mennyire nem akarnak még tudni se a küllevegőről és a légmegújulásról — mondja Vogel — azt azzal bizonyítják, hogy lakásuk belsejét tapasztalva vonják be s ősszel minden hasadékokat beragasztanak s a nagy röplyukakat szintén tapasztalva szűkítik.”

Mint a tulságos hideg, ép oly kártékonyan hat a méhek összes élettevékenységére a napsugár is. Ha szigorú tél idején a nap besüt a röplyukon, akkor a szunnyadozó méhgomolyban mozgás támad, minden egyes méhike mozgolódik, mintha a nyájas mosolygó tavaszi nap bocsátán le enyhe sugarát.

Kiválón nagyon árt a nap akkor, ha a méhes előtt és a szabadban még meglehetősen hőtömegek találhatók. Néha a méhek tömegesen kirohannak s aztán a hőtől elvakítva, a fagyos talajon megdermednek. Egy gondos méhészt tehát méheit a pusztító napsugár ellen épúgy meg fogja tudni védeni, mint a nagy hideg ellen. Egy elételt deszka az egész népet megóvjja súlyos veszteségtől.

Néha megesik, hogy a tulajdonképeni téli hónapokban a föld teljesen hőmentes és melegítő napsugár száll alá a földre. Ilyenkor jó lesz az ellenzót eltávolítani a kaptáraktól; hogy a napsugarak akadálytalanul hatolhassanak a röplyukhoz. Egy néhány kiröpülés nem épen árt a hosszú tél alatt, kivált ha a nép már 2—3 hónapon át ült a kaptárban.

Ily kiröpülés annyiban is előnyös, mert a méhek e közben megszabadulhatnak a testükben levő ürülektől s azáltal képesek lesznek új 2—3 havi téli pihenőt kitartani. De az ily kiröpülést csak napos, szélesenedő és hőmentes időben szabad megengednünk.

Mikor a zord tél uralma telőpontján áll s a hó és jég kárlehetlen szigorral gyakorolja uralmát, méhecskéink nem óhajtanak mást — csak nyugalmat. A méhészt tehát csak arra lesz gondja, hogy megakadályozzon mindeat, a mi őket nyugalomukban zavarná. Decemberben különösen a czingék és harkályok vágyakodnak az ilyen falat után. Halkan kopogtatnak a kapun s csakhamar megjelenik egy kíváncsi méhike megtudandó, mi zörög. De jaj, alig dugta ki fejecskéjét, már ütött végső órája s áldozatává lett a kopogtató ficzkónak.

Az említettekén kívül az egerek is sok bajt okoznak. Ezeket egyszerűen el kell fogni. Macskákat nem jó tartani, mert ezek egész vadász-versenyt rendeznek s e közben a legbolondabb ugrándozást viszik végbe a kaptárokon és kasokon, a mi persze a méhek nyugalomának nem válik épen előnyére.

Az egereknek a röplyukba való betolakodása ellen dugjunk ebbe egy 3—4 centiméter széles és 6—8 cm. magas pléhlemezkét, melynek alul körülbelül 1 cm. nagyságú h. gyes szögű kivágása van, többi részén pedig hegyes eszközzel át van furva. Ezáltal a méhek közlekedése akadálytalan marad, az egerek pedig mégse juthatnak be a néphez. A verébbagoly is felüti néha tanyáját a méhkasokban; ez egyike a leggonoszabb méhellen-ségeknél, megérdemli hogy különösen üldözzék.

Ezekben a méhtenyésztő betelelés munkálatait kimerítet-

tük s nem marad más hátra, mint a nyert méz és viasz eltartásáról egyet-mást elmondani.

Az ősszel nyert egész mézhész-készletet eladói: a legnagyobb hiba lenne, melyet csak méhész elkövethet. Bizonyos készletet el kell tenni a jövő tavaszra, ha felébredő népének hathatós segínyt akar nyújtani, őket tartós sikerrel akarja támogatni. Ajánlatos lesz kaptáronként 3 kiló takarmánymézre számítani. Erre csak hidegen csurgatott s helyesen fődött mézet szabad használnunk. A viaszfödél ép a legbiztosabb jele annak, hogy elegendő consistentiájú. Födellenül maradt mézet határozottan nem ajánlatos eltartani, mivel az csakhamar erjedésnek indul s megsavanyodik. S ámbár savanyú méz alkalmazható az etetésre — ha előbb felforraltuk — de azért az egészséges méz mégis előnyt érdemel.

A mézet fa, pih- vagy üvegedényekben jól bedugaszolva száraz helyen tartjuk el, tekintet nélkül az ott uralkodó hőmérsékre. A főfeltétel a jó eltartásra egyedül a szárazság. A ki mozgókaptárakkal üzi a méhtenyésztést, az el ne mulasztja a jövő tavaszra lépeket rezerválni, melyek fődött mézzel telvők.

Az üres viaszleányok és kertekbe épített lépek conserválására s nevezetesen a viasz-moly távoltartására számos méhész kengőzöket alkalmaz. Ezt határozottan rosszuljuk, mert ezen manipuláció által az eladásnál viaszhamisítás gyanújába keveredhetünk. Minthogy a szakember ezt könnyen kimutathatja, nagyon is óva intjük a méhészeket, hogy ne kénezzenek, nehogy egyrészt a méhek bármit meggyilkolását végezzék, másrészt pedig vevők bizalmát elveszítsék.

A kinek tehát jó szellős (légvonatos) padlása van, az a padlásokba verjen be szögeket s akassza azokra az egyes lépeket, mert a viasz-moly semmitől se fut meg inkább, mint a léghuzamtól és villágosságtól. Itt aztán az egerek se árthatnak. Méznek a lép egyes sejtjeiben se szabad lenni, mert különben tavasszal a méhek a padlásra mennek s mivel nem találhatnak vissza, odavesznek. —

A vetőmag kezelése és megválasztása.

A kulturnövények d szlése a talaj phisicai és vegytani minőségétől, a talaj megművelésétől, a trágyázástól és a vetőmag helyes megválasztásától függ. Minden vetőmagnak vagy vetőgumónak érettnnek és teljesen kiképződöttnek kell lenni. Ha a legjobb talajba vetjük is a magot, ha még annyit trágyázunk is, a termés nem lesz megfelelő, ha nem használunk teljesen érett magot a vetésre. A vetőmagnál figyelemmel kell lenni a minőségre, a vetőmag tisztaságára, a csiraképességre, nagyságra, alakra, színre, súlyra, eltartásra, a váltójták állandóságára, a csiraképesség-tartamára, a hamisított vetőmag fölismerésére és a mag termelésére. Csak a legszebb, legsúlyosabb, teljesen érett magvak képesek a kedvezőtlen befolyásoknak ellentállani, csak az ily magvak tartják meg soká a válfajta tulajdonságukat. A mag minőségét megítélhetjük a mag alakjáról és súlyáról. Általános szokás vetőmagnak fiatal, vagy is az utolsó termésből való magot használni, mert minél idősebb a mag, annál kevesebb a csiraképessége, annál ritkábban és később kel ki, a lassu kikelés pedig többféle betegséget von maga után. A gyors

kikelés mindig előnyös és a gazdának oda kell törekedni, hogy azt lehetőleg előmozdítsa. A legrövidebb ideig tartják meg csiraképességüket a here és fűmagvak, az olajos és lisztes magvak; ezek csiraképességüket 2—3 év múlva jobbra elvesztik, sőt a magtárban eltartott gabna és olajos magvak csiraképessége már egy év múlva is jelentékenyen csökken. Sokáig csiraképesek maradnak a hüvelyes magvak, de ezeknél is jobb: friss magot használni a vetésre, mert a vetés gyorsabban és egyenletesebben kel ki.

Ha kénytelenítettünk régibb magot vetni, talán mert a tavalyi mag szebb az ideinél, akkor több magot kell vetni mint különben. Ha a vetőmagot magkereskedőtől vásároljuk, akkor előbb a mag csiraképességéről csirázási kísérlet által kell meggyőződnünk. Ezt minden gazda könnyű szerrel megteheti. Nedvesen tartott itatós papír, vászon vagy flanel stb. közé bizonyos mennyiségű magot tesz és megvigyázza, mennyi idő alatt hány mag kel ki. A fűmagvaknál előfordul, hogy kevés kel ki, ebből azonban nem következik, hogy a magkereskedő rossz magot adott, mert a fűfélék némelyikének csiraképessége mindig esékély. Ha a vetőmagot nem vásároljuk, hanem magunk termeljük, akkor már az aratás előtt ki kell választanunk a magnak valót; csak gyommentes helyről, kedvező talaj és művelési viszonyok között termelt növényekből kell szedni a vetőmagot; a kalászosokat csak a teljes érés után kell lekasználni és lehetőleg szárazon behordani. Buzát, rozsot, tönkölyt legjobb mindjárt az aratás után behordani és száraz, szellős helyen eltartani; a lapátolást minél gyakrabban kell ismételni. Az árpa és zab, a kővében száraz és szellős helyen eltartva s csak a vetés előtt kicsépelve, jobb vetőmagot adnak, mintha az aratás után csépeljük ki s a magtárban tartjuk el. A hüvelyeseket (bab, borsó, babó, here, luczerna, baltaczim legcélszerűbb kifejtetlenül a hüvelyekben tartani el, szintén száraz, szellős helyen; a vetés ideje előtt a legszebb és legtökéletesebben kifejtett hüvelyeket ki kell válogatni, s csak az ezekben levő magvakat kell vetésre használni.

A magtermelésre kiválasztott répát vermekben vagy száraz pinczében kell eltartani. A vermek megfelelőbbek. Nem mindenik répa alkalmas magtermelésre, itt is válogatni kell s csak a legszebben nőtt és aránylag legsúlyosabb répákat kell ezen célra felhasználni; ősszel a répa kiszedésénél kell e válogatást megtenni, a levelek leszedésénél különösen vigyázni kell, hogy a szív-levelek meg ne sértsenek. A vetőburgonyát is legjobb vermekben eltartani, mert itt nem csirázik ki idő előtt. Már a burgonya kiszedésénél ki kell válogatni a legértetebb, legnagyobb és legkeményitődusabb burgonyákat. Vizsgálatok kimutatták, hogy a legsúlyosabb burgonyák egyszersmint legtöbb keményítőt tartalmaznak. Számos kísérlet bizonyítja, hogy nagy burgonya több és szebb gumót nevel mint az apró.

Végül megjegyzendő még, hogy a vetőmagnál arra is kell tekinteni, hogy az az illető válfaját jellemző alakkal szaggal és színnel bírjon. Zsugorodott magból csak esenevész növény származik. A nedves időben behordott mag, különösen amelyet a learatás után sokat vert az eső és amely nedves helyen tartatik, vagy ha száraz magtárba kerül is, de nem, vagy ritkán

lapátoltatik, rendellenes színű és dohos szaga s a vetésre használhatlan lesz. A megázott vagy rosszul eltartott buza színe halavány, a lóheréé sárgászöld, a luczernamag fénylő sárga szín helyett bágyadt barna színű. Így minden mag nemcsak jellegző alakkal és színnel, hanem jellegző szaggal is bír. Ha a mag színe elütő, szaga dohos, akkor biztosak lehetünk, hogy az ily mag vetésre nem alkalmas. —

— Gy. M. —

A telelő gyümölcsök eltartásáról.

Nem vélek felesleges munkát végezni, midőn a telelő almák és körték szedésének és eltartásának némely főbb szabályait, most a gyümölcsszedés küszöbén, olvasóimmal megismertetem.

A hó! tolvajoktól nincs okunk tartani, a téli gyümölcsöket addig hagyjuk fájukon, míg az idő kedvező és a fák levéltete teljes épségben van, tehát a gyümölcsök fejlődhetnek, de a minél az idő hűvösebbre fordul, az éjjeli erősebb derektól tartanunk kell és a fák levelei sárguini s hulladozni kezdenek: akkor elérkezett az idő, hogy gyümölcsöket leszedve, föld alá hozzuk, minthogy azok most már nem növekednek, nem javulnak, hanem ellenkezőleg jóságukból sokat veszítenek. De ép úgy tartózkodjunk őket idő előtt leszedni, mert a korán leszedett gyümölcsök fonnyadásra s taplósodásra hajlandók; szóval nem lesznek tartósak, élvezhetők.

A gyümölcsök leszedésére mindenkor szélcsendes, száraz napot kell választanunk, melyen a gyümölcsök szedését a harmat fölszáradása után, vagyis 9—10 órakor kezdjük és az estéli hűvösebb idő beálltával abbahagyjuk: mert a nedvesen szedett gyümölcs halomban fekve könnyen megfoltosodhatik, ép így járhat a hidegben szedett és a külső levegőnél melegebb helyre vitt gyümölcs is, minthogy ez tudvalevőleg szintén nyirkossá és utóbb foltossá változhatik.

A nyers értékesítésre szánt finomabb asztali gyümölcsöket mindenkor kézzel vagy zacskós gyümölcsszedővel kell szednünk, nehogy azok zúzódást szenvedjenek. — A leszedett gyümölcsöket alacsony, lapos kosarakba száraz mohalra rakjuk és pedig 2—3 rétegnél sohasem többet egymásra, nehogy a felső gyümölcsök súlyjokkal az alsókra nagyon ránehezdedjenek és azokat megnyomják; a feldolgozásra szánt piaci, vagy háztartási gyümölcsfajtákat szintén legjobb kézzel megszedni; a rázás csak akkor engedhető meg, ha azokból bort, ecetet vagy szeszt szándékozunk készíteni és ha a nyári termelt, hogy az egyenkénti szedést nem győzzük.

Ákár az egyik, akár a másik módon szedjük is le a gyümölcsöket, sohase feledjük el, hogy a gyümölcsökön kívül a fát is a lehetőségig kimélnünk kell, nehogy oktalan munka által egyúttal a jövő évi termést is megsemmisítsük. A gyümölcsöket tehát sohasem úgy tépjük le, hogy velők a termőszervek is letörjenek, hanem vigyázva: egy kissé féloldalt hajlítva vegyük le. Egy-két elérhetetlen gyümölcsért pedig soha se essünk neki a szegény fának dorongokkal, hogy csupa hálából sebekkel borítsuk, hanem inkább rázzuk le. — Ép úgy szeges, patkós eszmával sem szabad a fára mászni; mert annak héját minden mozdulattal összezuzzuk; az ilyen sebek nem képesek azután

télig behegedni, minek következtében beleveszi magát a sebekbe a nedvesség, utóbb a fagy és felváltva pusztítják a sokszor még életerős fát, míg utóbb is tönkreteszik azt.

Bizony sok szép fának okozta már korai halálát a durva, kiméletlen bánásmód. — Legyünk tehát szeretettel főink iránt, és ők hálásak lesznek ezért a kevés jóindulatért!

A leszedett gyümölcsöket egyelőre vigyük egy szellős helyiségbe, hol azokat külön válogatjuk, osztályozzuk, vagyis a tökéletesen ép, hibátlan gyümölcsöktől elkülönítjük a törődött és kevésbé fejlődött példányokat, ezeket aztán előbb használjuk el vagy dolgozzuk fel és akkép, a mint az céljainknak leginkább megfelel.

A körtéket és a renetalmákat általában; de a szürke vagyis bórreneteket különösen, az osztályozás után egy puha ruhával megtörölve, mindjárt a telelőbe visszük, mivel ezek a levegő járta helyen hamar megránczosodnak vagyis megfnyadnak; ellenben a kálvil-, csörgő- és rózsa-almákat, vagyis azon fajtákat, melyek álltukban izzadnak, kisebb rakásokban ezen ideiglenes helyen 8—10 napig hagyjuk és csak azután visszük a telelőbe; mert különben az ezekből fejlődő vizpárák annyira telitlenék a telelő helyiséget nedves párákkal, hogy ott csakhamar penész fejlődne, a mitől pedig a gyümölcsöket nagyon is kell óvunk; mert ha nem romlanak is el azok, de kellemetlen, penészes, dohos mellékizt vesznek magukba, a mi jószágukat nagyon csökkenti.

A telelő helyiségben, melynek száraznak, tisztának, inkább sötétnek mint világosnak és állandóan 4—8 R. hőmérsékletűnek kell lenni, az egyes gyümölcsfajtákat egymás mellé rakjuk, névvel ellátjuk és tiszta szagtalan papírossal befedjük, minthogy így lesznek sokáig jó állapotban eltarthatók. —

(Magyar kertész.)

Angyal Dezső.

A hordók és bortartályokról.

A borászatban fontos helyet foglalnak el a hordók és bortartályok. A hordók szolgálnak a must erjesztésére, a fiatal borok érlelésére, kifejlesztésére, éppen úgy az éret, kész borok eltartására. A borásznak tehát szükséges tudni, hogy azok milyen tulajdonsággal bírnak és mikép kell azokat hosszú időn át ép állapotban eltartani, conserválni s a bor felvételére előkészíteni, a már használtakat kitisztítani, hogy a beletöltött bor minősége ne csökkenjen. Határozottan állítható, miszerint a bor minőségére nagy befolyást gyakorolnak a hordók, illetőleg azok állapota; mert tekintetbe véve — csakis például — hogy ha a bor oly hordóban lesz kezelve, mely dohosszagu, a bor e szagot igen rövid idő alatt fel fogja venni, minélfogva minőségét és értékét is csökkenti, mert a fogyasztásra teljesen alkalmatlanná válhatik. Csak a hordók és bortartályok gondos és czélszerű kezelése mellett lehet hibátlan borunk s hozhatja meg a bennök fekvő tőke a kívánt kamatot.

A fanemek közül legalkalmasabb a hordókészítésre a tölgyfa, szükségből a gesztenyefa és vörös fenyő. Ezek között az első helyet a tölgyfa foglalja el, mert fája legtömöltebb, azaz fája legkisebb lyukacsokkal bír, legtartósabb és legkevesebb kivonható alkatrészeket tartalmaz. A gesztenyefát Európa déli

vidékein alkalmazzák, hol a tölgyfához nem juthatnak, vagy azt csak igen magas árak mellett szerezhetik be. A gesztenyefából készített hordóknak hátránya, hogy a donga fájának lyukacsai nagyok lévén, elpárolgás folytán sok bor megy átalok veszendőbe. A vörös fenyő csak igen ritkán lesz Európa némely déli vidékein olcsóságánál fogva hordók készítésére használva. Igen nagy hátránya e fának, hogy lyukacsai nagyok, a bornak könnyen gyanta ízt kölcsönözhet és nem igen tartós. A tölgyfahordó a célnak legjobban megfelel, gondosan kezelve, századokig eltart.

A tölgyfa is igen különböző, a nedves helyen nőtt sokkal ritkább, nagyobb lyukacsu mint a száraz talajon termelt, miután amott a fa gyorsabban fejlődik, tömörségének rovására. Az ilyen fából készült hordókat csak sűrű tehát édes borok eltartására lehetne felhasználni, miután kevésbé testes borok sokat vesztenének a párolgás által. Szokták még az ily tölgyfahordókat borok szállítására is alkalmazni. Ilyen hordók készülnek a szlavoniai tölgyfából.

A tölgyfát legjobb ősszel levágni, hogy télen át jól kifagyva az esetleges hibás részek eltávolíthatók legyenek és a fa jól kiszáradhasson. A nedvkeringés idejében vágott fából készült hordók nem jók, mert nagy lyukacsai vannak és így sok bort párologtat el. A hordó a lakjára nézve a nálunk divó — megfelelő, de ennél még jobb a Franciaországban elterjedt majdnem henger alakú. A hordók nagysága igen különböző, és főképen függ ez a céltól, melyre használva lesznek. — Az erjesztésre a nagy hordók használata van szokásban, miután ezekben a must tökéletesebben erjed ki, s a belőle keletkezett bor hamarabb kitejődik, megéri és tartósabb lesz. A Rajna vidékén kivételesen kisebb hordókat használnak a must kieresztésére, mert a híres rajnai rizling erjesztésére a zamat legjobb kifejlődése végett az alacsonyabb hőmérsék mellett való erjesztés legkívánatosabb; kisebb tömegben pedig nem melegszik fel annyira a must erjedés közben. A fiatal bor kezelésére szintén ne használunk igen nagy hordókat, hogy azok lehetőleg gyorsan fejlődven, mihamarább piaczképesek legyenek. Kisebb hordókban a bor hamarabb lesz éret, mint nagy hordókban, mert aránylag nagyobb felületen érintkezik benne a bor a levegővel. Már pedig ismeretes tény, hogy a bor kifejlődésénél a legfőbb tényező a levegő. A borok érlelésére legalkalmasabbaknak mutatkoznak a 8—12 hectoliter irtartalommal bíró hordók.

Az éret, kifejlődött borokat nagy hordókban kell tartani, mert ebben kifejltségöknek előnyeit tovább megtartják.

A megderített és leüvegezésre szánt borok ismét kisebb hordókba fejtendők, melyben a még netalán bennök levő idegen derítő-anyag hamarabb leülepszik.

A borok szállítására használandó hordók erősebbek és inkább henger-alakúak legyenek és véd-abronccsal ellátvák; mely abroncs fából készül s a hordó közepe táján alkalmazva azon célra szolgál, hogy a dongát a rongálódástól lehetőleg megvédje.

A cement tartályok: a borászatban a borok eltartása céljából a cement-tartályok mindinkább tért kezdenek hódítani. Előnyük hogy tartósságukat tekintve aránylag olcsók,

s a bor bennök keveset apad, igen tartósak s a hő ingadozásoknak csak kevéssé vannak kitéve. E tartályok vízhatlan műszből készülnek. Alakjuk a hordókéval megegyezik, de lehet akár milyen is. Ezen cement-hordók bár kivételes esetben használhatók must erjesztésre, de mégis a finomabb mustokat biztosabbó, de egészséges fahordókban erjeszteni. Fialat borok iskolázására a cement-tartályok egyáltalában nem alkalmasak, mert lyukacsokkal nem bírnak, levegő a borhoz nem juthat s így az meg sem érik; mindig vad marad. Érett kifejlődött borok eltartására azonban teljes joggal ajánlhatók, miután az ily bor a cement hordókban legjobban eláll, kipróbálás nélkül azonban finomabb bort ne töltsünk belé.

Az új hordók előkészítése: sem a fa, sem a cement hordókat nem lehet újdonnaan előkészítés nélkül használni. Az új fahordók sok kivonható anyagot — főleg cseresavat — tartalmaznak, melyek a borba jutva abban az ugynevezett új faiz betegséget idézik elő, mely bár az iskolázással rendszeren elszokott mulni, vagy legalább jelentékenyen csökken, de ha új borainkon a kereskedő ez izt megérzi, mégis árát kevesebbre tenni igyekszik. Épen ez oknál fogva új hordóba ó bort soha ne fejsünk, hanem mindig ujat s ezt is csak a hordónak megfelelő előkészítése után. Ily hordó-előkészítési módok: a gőzölés és az áztatás. A gőzölés a hordóknak bor felvételre alkalmas állapotba hozatalára a leghatalmasabb eszközök egyike. E célra valamely gőzkazán czélszerűen felhasználható, melyből egy gőzcső vezet a gőzt az aknanyíláson a hordóba, a csaplyuk nyitva hagyandó, nehogy a gőz a hordót szétvessze. A gőzölés befejezhető ha a condensált s viz alakjában kifolyó gőz már nem piszkos és nem faszagu. Ez eredmény a hordó teljes átmelegedése után néhány perczezel érhető el, jó azonban a gőzölést 1—2 ízben kis időre megszakítani. Ezután a hordók langyos vagy hideg vízzel töltendők meg, részint hogy meg ne vetemedjenek, részint áztatás szempontjából. Ha gőz-fejlesztő készülékünk nincs, akkor forró vizet öntsünk egy harmad részre a hordóban s ezt több ízben ismételve a gőzölésnek szintén egy nemét végezzük; ez eljárást mindaddig folytatjuk, mignem a viz tisztán kerül ki a hordóból.

Lehet még a szodával való áztatást is alkalmazni 1 hectoliter vizre 900 gramm kristályos szodát vesznek s a hordót tele öntve pár hétig állani hagyják ezután tiszta vízzel pár napig öblögetik. Nessler szerint a sodás és meszes áztatás mind a hordót mind pedig a bort rongja. A Nessler-féle eljárás a gőzölés után legjobb és abban áll, hogy a hordók kénsavas vízzel lesznek kilugozva — a viznek hectoliterére 100 gramm kénsavatszámitva és ezután a hordók több ízben tiszta vízzel lesznek kimosva.

A cement-hordók is igényelnek előkészítést, ezekből is igyekezzünk a feloldható részeket előbb mint használatba kerülőnek eltávolítani. A cement-tartályt szintén 0.5—0.6%-os kénsavtartalmu vízzel töltik meg. Több napi állás után a viz leeresztve s a tartály jól kimosva lesz. Ha megszáradt belső falát 10%-os borkősav-oldattal (ecset*) segélyével bevonják, mely a cementben levő mésszel borkő-savas meszet alkot, mely ugy a vízben mint szeszen és borban kevéssé oldható s így annak minőségére befolyással nincs.

Az így előkészített hordókat is czélszerűbb előbb must erjedésére felhasználni s csak ezután szűrni beléjük a bort. — (Mezőgazdasági Szemle.) **Girtler Aurél.**

A préházak fölszerelése.

A „Gyakorlati Mezőgazda“ nyomán Krémer Fülöpnek, hazánk kitünő borászának tollából közöljük ezen alapos cikket teljtartalomulag: Egy rationalis szüret végrehajtására első sorban szükséges, hogy a préház a beszüretelendő szőlőterület nagyságának és az alkalmazandó munkások számának megfelelő berendezéssel bírjon. Jó szerkezetű szőlőmalmok, bogyozóros-ták és czélszerű sajtók alkalmazása mellett a szüretelési munkák inkább gyarilag és igen tisztán, aránylag kevés költséggel hajthatók végre, minélfogva az említett eszközök beszerzése minden szőlőbirtokosnak melegen ajánlható.

Helyenkint sok esetben igen szép haszonnal halasztható későre, október végére, sőt november hó első felére is a szüret ideje; ily hosszas várakozás egy oldalról nagy hasznot hajthat ugyan, más oldalról azonban, mivel már a késő őszi időben tartós eső, hideg, sőt fagyos időtől is tartani lehet, igen nagy risicóval van e várakozás egybekötve. E kockázattáson — ha préházunk kellefőleg be van rendezve — az által segíthetünk, ha tulnyomó munkáskéz igénybevétele által rövid pár nap alatt leszüreteltetünk.

A szőlő leszedésére első sorban kellő számu szedő-olló (drbja 30—35 kr.) szükséges, mivel ezen czélszerű eszközzel a már nemes rothadásba ment fürtök minden mozgás nélkül leszedhetők lévén, a szőlőbogyók oly nagy mértékben le nem hullhatnak, annálfogva azok fölszedése által az idő el nem pazaroltatik. Legnagyobb haszna a szőlőbogyók le nem hullásának abban rejlik, hogy azok rendetlenül a földön nem maradnak, a a szüretelőktől össze nem tapostatnak, mely kár különösen hideg időben. — mikor a szedők keze fázik — nem tartozik a ritkaságok közé; azonfelül a szőlőszedés ez eszközzel igen gyorsan megy, tehát oly szőlőfajoknál, melyek könnyen hullatják bogyójukat — vagy rothadásba ment szőlőfürtök leszedésénél — e kis eszköz nagy előnnyel alkalmazható.

Annyi putton legyen szüret alkalmával rendelkezésünkre, hogy a szedőknek megfelelő számu puttonosokat is lehessen alkalmazni; nagy termés és nagy távolság mellett aránylag sok puttonosra van szükség, kisebb távolság és termés mellett kevesebb puttonosra. Szőlőválogatás által, künn a töke mellett sokkal kevesebb puttonos szükséges, mintha az egész termés egyszerűen összeszedetik: a puttonosok száma ennélfogva mindig a tenforgó körülménytől függ. Sokszor 1—2 szedő után szükségesnek látszik egy puttonos — t. i. ha messze kell hordani a szőlőt — holott más körülmények között 10 szedő után is elég egy, de a földolog, hogy a puttonosokra nézve ne fukarkodjunk, mert ezek csekély száma miatt igen sok helyen lassan halad a szüret.

A szőlő helyes feldolgozását nem is képzelhetjük másképp, mint a már régen elkerülhetetlen szükségessé vált szőlőzuzómalom által; ára 25—30 fr. 50—60 szedőre elég egy; tehát ritka helyen szükséges több; a hol a szüret egyes faj-szőlők váloga-

*) pemzli.

tásával folytattatik, a présházba tehát többféle minőségű szőlő egyszerre szállítottatik, ott előnyvel több szőlőmalom alkalmazandó.

Födolog mindig az, hogy a behordott szőlő ne egy kádba s onnét kiszedve, hanem a puttonból közvetlenül a szőlőmalomba töltetvén, azonnal összezuzassék; mert amaz nagy idővesztéssel jár s ily drága szüreti időben nagyon érezhetővé válik, minek azon előnye is van, hogy a szőlőfürtök azonnali összezuzása folytán az a munkások által többé nem pazaroltatik.

A szőlő lebogyózására nézve megjegyzendő, hogy minden malom után 2 bogoyózó-rosta szükségeltetik s mivel a mustnak legalább 24 óráig kell a szőlő héján állani, szükséges két rendbeli szőlőkád. Az egyik kádcsoportban az első, a második csoportban a második napon szüretelünk; mikor is az első csoportban levő szőlő kisajtoltatván, a harmadik napra ezen kádak újból rendelkezésünkre állanak — és ez így folyik tovább. Ha kellő számú káddal nem rendelkezünk, úgy a hordóknak első fenekét kivéve, azokat kád gyanánt használjuk; szüret bevégeztével pedig feneké helyre tétetvén, a must fölvételére ismét alkalmassá válik.

A szőlőterméshez képest szükséges minden 15—20 szedő után oly sajtó, melynek kosara 70 cm. magassága, átmérője pedig 60 cm. Egy ilyen sajtóval naponta 6—8-szori sajtolás mellett, 15—20 szedő által beszüretelt szőlő kisajtolható. Egy szőlő-malom annál fogva 2—3 ily nagyságu sajtót képes munkával ellátni.

A kádak 40—50 cm. magas ászkokra legyenek állítva, hogy a must könnyen lecsapolható legyen; a csaplyukák elé a kád belsejében, a törköly visszatartására szűrő alkalmazandó a must lecsapolásához; hogy a must gyorsan lefolyhasson, eléggé nagy átmérőjű csapok alkalmazandók. Bunkó, borfejtő, köcsög, dézsa, kármentő stb. kellő számban és jó rendben legyen, hogy a lehozás akadálytalanul történhessék. A szőlőhéjak, melyek a must lecsapolása után a kádban maradtak, nagy fakanál vagy vaslapát segítségével puttonokba hányatnak és ezekből, hogy a prés soká megtöltetlen ne heverjen, gyorsan a sajtókba kiürittetnek. A must fölvételére szükséges hordók kéznél legyenek, hogy ezek hiánya miatt a munkában fennakadás ne történjék és a pintér-szerszámok, mint kalapács, abroncs-hajtó, hidegvágó, nittszeg stb. netaláni szükség esetére mindig rendelkezésünkre álljanak. —

A széna felkötözése.

A közönséges eljárás az, hogy a szénát az állatoknak anélkül, hogy előbb kötöztetett volna, adjuk elő és a véletlenre vagy a cselédekre bizzuk az adagok meghatározását. Sőt az is gyakran hallható sok gazdától, hogy a kötegelt széna kevesebb hasznot hajt s kevésbé étvágygerjesztő, mint ha az egyenesen a széna kazalról tétetik a jászolrácsba. Meglehet hogy ez igaz, de csak arra a szénára nézve, mely a szénakaszálás után azonnal kötegeltetett. Feltehető, hogy ily szénánál az erjedés a csomagokban kevésbé szabályszerűleg megy végbe, s hogy ennek a minőségre behatása volna, de ha az erjedés egyszer végbement, vagy a téli takarmányoztatás megkezdődött, csakis a restség

tarthatja vissza a gazdát a széna kötegelésétől. Jól rendezett kis gazdaságban ezt sohasem volna szabad elmulasztani, mert ez által nem csak azt érhetjük el, hogy a marhát határozott adagra szoktatjuk, mennyiben annak pazarlás nélkül az illő takarmánymennyiséget utaljuk ki, hanem egyszersmind pontos ismeretet szerzünk a takarmánymennyiségről, melylyel rendelkezhetünk és ez alapon azután helyes beosztást tehetünk. A széna kötegelése különben sem költséges. Kevés gyakorlat mellett egy embernek egy nap alatt több ezer kilót lehet adagokba kötni. Még nagy gazdaságokban is, hol 50,000 kiló széna és több is használtatik a kiadás csekélynek nevezhető azon nagy előny ellenében, melyet ez által elérünk. Kívánatos lenne azért, ha a széna kötegelése gazdáinknál mindinkább elterjedne, mert bizonyára megérdemli a fáradságot. — (F. É.)

Gyümölcs eltartás.

Egy német gazda télen át eltartandó almáit épen úgy mint a burgonyát szokás, verembe rakta be, elébb kibélelvén annak fenekét és oldalait diófa-lommal és ugyanezzel fedte is be a gyümölcsöt, hogy az egereket és férgeket távoltartsa s aztán az egészet földdel takarta be. A gyümölcs tavasszal kiszedtetvén, ép oly friss és romlatlan volt, mintha akkor szakitották volna a fáról. — (G. L.)

A mély ültetés.

Annak a ki fát ültet első sorban ügyelni kell arra, hogy a fa törzseből a föld alá semmi sem kerüljön, hanem csak addig ültessük a fát a földbe, hol a törzs a gyökérnyaktól külön válik. A szabályszerűenél 12 cm.nél mélyebbre ültetett fák legtöbbszörre már az első évben elpusztulnak.

Kivételt képeznek a birsre, ducinre és paradicsom-almára oltott körte és almák; ezek ültethetők mélyebbre mert a törzs héjából is könnyen vernek gyökeret, más részről a fagy iránt érzékenyebbek lévén mélyebbre kerülve ettől annyit nem szenvednek. — (Gy. M.)

Lókitéleti tilalom módosítása.

A pénzügyminiszterium szeptember hó 21-én 53,274 sz. a. kelt rendelete értelmében a lapunk 16-ik számában is közölt körrendelet a lókitélet tárgyában oda módosítottatik, hogy mindennemű lovak kivitele ezen idézett körrendeletben felsorolt vámhivatalokon kívül még a svájci osztrák határon fekvő buchsi cs. kir. vámhivatalnál is megengedtetik. —

Kezeljük jobban a trágyát.

Manapság már, midőn a tejet, vaját, sajtót, turót mindenfelé jól megfizetik, a gazdának nem kell a marhát csupán azért tartani, hogy az trágyakészítő gép legyen, hanem okos gazda kezében a marhatartás nagy jövedelmi forrást képez magában véve is, hát még ha hozzászámítjuk a trágyát!

Csak akkor fogjuk azonban igazában hasznát látni a trágyának, ha nem csak arra törekszünk, hogy minél több trágyánk legyen, de egyuttal arra is, hogy az minél jobb is legyen. Pedig valljuk be őszintén, hogy a trágya jóságával nem igen szoktunk

törődni s eszünk ágába se jut, hogy trágya meg trágya között nagy a különbség.

Az állatok alul igyekszünk minél kevesebb munkával és a lehető legrövidebb uton kijuttatni a trágyát a trágyadombra; ott egy csomóba lerakjuk és azután mindaddig, míg a kihordásra nem kerül a sor, nem igen törődünk vele; ennek eredménye a hány udvar: annyi rendetlen trágyadomb.

Nem is gondolnánk, mennyit javul a trágya, ha azt, a mit a lovak, szarvasmarha, birka, sertés alól kitrágyázunk, szépen összekeverjük a trágyadombon, a hol egyik a másikat javítja, mert a melegebb juh és lótrágya erősebbé, nagyobb hatásúvá teszi a marhatrágyát, viszont meg emez meggátolja, hogy a lótrágya ne legyen olyan égető, mint volna egymagában stb. A lótrágyát csak rendkívüli viszonyok között tesszük külön, csak akkor, ha van egypár olyan földünk, a melynek hideg kötött agyagját lótrágyával akarunk felmelegíteni. De az ily külön eltett lótrágyát azután szépen rétegekbe rakjuk el és időről-időre trágyalével, vagy ha ez nincsen, legalább vízzel locsoljuk meg, főleg ha a napsütésnek kitett helyen áll, különben tulságosan felmelegszik, erősen korhad és penészsé válik, egyáltalán jóságából veszít. Természetesen tulságosan sem szabad öntözni az ilyen trágyát, különben nem megy át a mint kellene, abba a lassu rohadásba, a mely szükséges és a földben huzamosabb időn át nem lesz hatása.

Nagyon keveset törődünk azzal is, hogy a trágyát a trágyatelepen szépen rétegekbe teregessük el és legfeljebb olyankor szoktuk egy kicsit kiegyengetni a trágyadombot, ha az annyira hepe-bupás, hogy magunk se férünk hozzá, sem talyigával, sem egyébként. Pedig egy kis ügyeléssel magunk is beláthatnánk, — ha a tudomány nem bizonyítaná is — hogy csak az olyan trágya korhad egyeletesen, a melyet a trágyadombon szépen simára elteregtünk és a melynek kupaczin nem fuj keresztül-kasul a szél; a minek azután a következménye, hogy a kihordásnál a földre egyik helyen érett és elkorhadt, a másik helyen szalonnás trágya, a harmadikon meg már éppenséggel csak szalma jut. Azt talán nem is kell magyarázni, hogy milyen egyenetlenül fog érni és növekedni a vetés az ilyen tarka trágyázás után.

Az eltérégetesen kívül még nagyon elősegítjük a trágya jó beérését azzal, ha azt a marhával letapostatjuk. Már hogy azután ez hogyan történjék, valjon kimenet és hazajövet hajtjuk-e a trágyán keresztül a jóságot, vagy néha azon delettetjük, vagy vásár- és ünnepnapokon rajta járatjuk stb., azt mindenki a maga körülményeihez képest szabja meg, a czél csupán csak az, hogy a trágya meg legyen taposva.

A kapargáló baromfi és a turkáló sertés nem valók a trágyadombra, mert azért, hogy a trágyát szétszórják, több kárt okoznak, mint a mennyi hasznunk van abból, hogy a trágyában visszamaradt egy-egy abrakszemet vagy itt-ott egy férget felesznek, mert meghizni vagy csak meg is élni a trágyadombon úgy se fognak.

Arról is gondoskodnunk kell, ha jó trágyát akarunk, hogy az se ki ne száradjon, se pedig víz ne álljon rajta. Ugyanis ahhoz, hogy a trágya abba a lassu korhadásba jusson, a mely

annak hatását jelentékenyen előmozdítja, szükséges bizonyos nyirkosság, mert úgy a teljes kiszáradás, mint a tulnedvesség meggátolja a korhadást. A szükséges nyirkosságot azáltal érhetjük el, ha a trágyadombot időnkint — még pedig annál rövidebb időközökben, minél szalmasabb az és minél inkább ki van téve a napsütésnek — trágyalével, vagy ha ez nem állna rendelkezésünkre, legalább vízzel megöntözzük. A tulságos nedvességet úgy hártjuk el, ha oldalárkok által megakadályozzuk, hogy az esőviz rá ne tolyhasson a trágyadombra.

Ujabb időben a nélkül is úgy szokták építeni az istállókat, hogy a trágyalé, valamint a vízzel az állatok alul egy kis csatornán át kifolyik az istállóból a trágyadomb mellett ástott, falazott vagy legalább agyaggal kidöngölt gödörbe, az ugynevezett trágyalékutba, a hova a trágyadombból is leszivárog a fölösleges nedvesség, a helyett, hogy a domb alján pocsolókat képezvén, szagával megfertőztetné az egész udvart. Az ilyen kutból azután vagy kimeríthetjük vagy kiszivattyuzhatjuk a levet a trágyadomb öntözésére és nyirkosan tartására. Ne feledjük, hogy a trágyalében, illetőleg a hig ürülékben sokkal több becses növényi tápanyag van, mint a száraz trágyában.

Valjon hány gazdatársunknak jutott már eszébe, hogy utána gondoljon, mi lehet az, a mi a trágyának olyan orrcsavaró büzt ad? Nem más ez, mint az ugynevezett ammoniák, mely egyik legértékesebb része a trágyának, minden haszon nélkül illan el a levegőbe, ha fel nem fogjuk; a mi többfélekép történhetik. Akár úgy, hogy időnkint bizonyos csekély vastagságu föld- vagy gipszréteget hintünk a trágyadombra s az elillanó ammoniakot a föld és gipsz magába szívja, vagy úgy is, hogy a gipszet már magában az istállóban használjuk, olyformán hogy egy gipszes hordót tartunk az istállóban és abból naponkint egy-két maroknyit elhintünk az almon.

Ne resteljük ezt a csekély fáradságot, egyrészt jobb, tisztább levegőt fognak kapni állataink, ha az ammoniák nem marja orrukat, szemüket, másrészt pedig a trágya jóságát lesz alkalomunk látni a termésen, mely bőségesen megfizeti a trágyajavításra fordított költséget és fáradságot.

A trágya megfelelő kezeléséhez hozzá tartozik a jó trágyatelep is, melynek következők a kellékei:

1. Nem szabad az istállótól nagyon távol lennie,
2. Kényelmes fel- és lejárása legyen.
3. Sem erősebb zápor, sem az ereszről lecsurgó víz ne moshassa ki a trágyát és az esőzés alkalmával az udvarról kifolyó víz ne vegye irányát a trágyatelepnek, a mit úgy akadályozunk meg, ha azt alacsony fallal, vagy mint már említők keskeny árokkal vesszük körül.
4. A trágyatelep (domb, halom) lehetőleg az árnyékos (északi) és ne a napos oldalon fekdjék és lehetőleg faültetéssel védjük a nap ellen, mely célra a dió, hárs és gesztenye legalkalmasabbak. Ügyeljünk azonban arra, hogy a fák ne legyenek nagyon közel ültetve a telephez, mert ha trágyalé jut a gyökereikhez, hát kipusztulnak.
5. A trágyából leszivárgó lének nem szabad veszendőbe menni, hanem készítsünk a trágyatelep legmélyebb pontján egy gödört, a melybe a trágyalé összegyűlhessen és a melyet, mint

már mondtuk volt, vagy kifalazunk, vagy agyaggal kitapasztunk, vagy kisebb trágyatelepnél valami ócska hordót súlyesztünk arra a helyre.

6. A trágyatelep helyét mélyítsük ki körülbelül $1\frac{1}{2}$ méter mélységre teknőalakban és ha nem vájtuk kemény agyagba, célszerű lesz kikövezni, vagy agyaggal kidöngölni. Ha nem volna elég helyünk ilyen trágyatelepet készíteni, akkor a földbe ásunk megfelelő mély gödröt, a melyet vagy kifalaztatunk és boltoztatunk, vagy legalább deszkafedéllel borítottunk le. Azt azonban semmi esetre sem tűrjük meg, hogy a trágyatelep olyan közel essék az utcához, hogy az eső a trágyalevet kimossa és a trágyalé az utcára csurogjon.

Oly gazdaságokban, a hol több állatot tartanak, tehát a trágyatelep nagyobb; ott célszerű lesz a trágya öntözésére egy trágyalészivattyút szerezni be, a mi nem olyan drága dolog és annyiban kifizeti magát, hogy vele nem kerül a trágya öntözése annyi munkába, mintha a trágyalevet vederrel meregetnök, vagy lapáttal lycsolnók ki. —

(Falusi gazda).

Jelzálogos életbiztosítás.

A „Földmivelési Érdekeink“ után közöljük ezen felettel érdekes és új dolgot.

Sok olvasó fogja magában mondani mikor e cikk címét olvassa, hogy ő ugyan sokféle életbiztosítási módot ismer, de el se tudja képzelni, hogy mi lehet az a „jelzálogos“ életbiztosítás. Az életbiztosítás nem egyéb mint a takarékoságnak legbiztosabb és legtökéletesebb módja, vagyis csálhatlan eszköz új tőkék létrehozására. Ezt az eredményt azonban természetesen az életbiztosításnál sem lehet másként elérni mint azáltal, hogy éppen úgy mint valami takarékpénztárba, bizonyos összegek tételnek be, s ezek egyre nagyobbodnak a felszaporodó kamatok által. Míg azonban minden egyéb megtakarításnál, a siker főkelléke az, hogy az illető a ki valamit meg akar takarítani, elég hosszú ideig éljen, az életbiztosításnál az a cél, hogy a szükséges vagy kívánatos összeg megtakarítása a takarékoskodó életének tartamától függetlenül történjen, a mennyiben azt a tőkét, a melyet valaki össze akar gyűjteni, kifizetik akkor is, ha az illető meghal, még mielőtt a tervezett összeg együtt lett volna. Már ebből is meglehetősen biztossággal levonhatjuk azt a következtetést, hogy az, a mit valaki az életbiztosításnál mint ugynevezett biztosítási díjat fizet, nem kizárólag csupán biztosítási díj, hanem nagy részében takarékbetét, s csak kisebb része a tulajdonképeni díj, a mely azért adatik, hogy a társulat azon esetben, ha a biztosított előbb halna meg, kötelezi magát a biztosított addigi takarékbetéteinek összegét a biztosítási összeg erejéig kiegészíteni. Minél korábban hal meg, valaki, természetesen annál kisebb az az összeg, a melyet maga takarított meg, s annál nagyobb ellenben az az összeg, a melyet a biztosító társaságnak kell kipótolni, hogy kikerüljön a biztosított összeg; minél idősebb lesz azonban a biztosított, annál nagyobb összegre rug a tulajdonképeni takarékbetét, s annál kevesebbet kell chez pótolni a társulatnak, hogy létrejöjjön a biztosított összeg.

Ezen pótlékok képezik az életbiztosításnál a biztosító tár-

saság által fedezendő kárt; hogy azonban a társulat ezt a kárt tényleg fedezhesse, illetőleg az említett pótlékokat megfizethesse, a tulajdóknak kell, éppen úgy mint minden biztosításnál a kár fedezésére szükséges összeget összehozni. Ennélfogva könnyen érthető már most, hogy az életbiztosításnál az ugynevezett biztosítási díj áll:

1. egy tőkeképző részből, vagyis takarékbetétből és
2. egy kártérítési járulékból, úgy, hogy a kétféle illeték csak külsőleg képez egy összeget.

Ez az életbiztosítás valódi lényege, mely ily felfogás mellett rendkívül egyszerűnek és világosnak mutatkozik, holott eddig talán sokan megoldhatlan talánynak tekintették azt.

Nemrég azonban az „Ulrecht“ biztosító-társaságnak az a genialis gondolata támadt, hogy ha az életbiztosítást arra lehet használni, hogy ezáltal egy megtakarított tőke alakítása biztosítsa, bizonyára arra is alkalmas lesz az, hogy egy tartozási tőke ezután törlesztessék. És ennek — a mint később látni fogjuk — teljesen logikus következtetésnek köszönheti létrejöttét a jelzálogos életbiztosítás.

Ezen intézmény lényege röviden abban áll, hogy a biztosító-társaság a biztosítottnak jelzálogkölcsonnt ad, s ezzel szemben a biztosított kötelezi magát, hogy a tőkét és ennek kamatai egy bizonyos előre megszabott időtartamon belül (10—20—30 év) féléves részletekben törleszti, oly kikötéssel azonban, hogy ha a kölcsönvevő a tartozás törlesztésére megállapított időtartam lefolyása előtt elhaláloznék, az egész tartozás törlesztettnek tekintetik s a jelzálog felszabadul a teher alól, úgy hogy a kölcsönvevő örökösének mit sem kell többé fizetni, s az eredetileg megterhelve volt ingatlan tehermentesen száll át rájuk.

A jelzálogos életbiztosításban beufoglaltatik eszerint:

1. a tulajdonképeni életbiztosítási szerződés s egyúttal
2. egy kölcsön jelzálog kötésével.

A jelzálogos életbiztosítás kötéséhez első sorban szükséges előfeltételek ennélfogva következők:

1. oly egészségi állapot a minő egyáltalán minden életbiztosításnál megkívánatik.

2. valamely fekvő birtok, mely elegendő zálogot szolgáltat a nyújtandó törlesztési kölcsön biztosítására.

Ebből következik továbbá, hogy azon törlesztési részleteknek, melyeket a biztosítottnak, illetve kölcsönvevőnek fizetni kell, magukban kell foglalni:

1. A kamatokat,
2. A törlesztési hányadot, mindkettőt éppen úgy mint bármely más törlesztési kölcsönnél, és

3. ezenfelül a tulajdonképeni biztosítási díjat, mely azért az előnyért fizettetik, hogy ha a biztosított idejekorán elhalna, mégis az egész kölcsönösszeg törlesztettnek tekintetik.

Összehasonlítva már most a jelzálogos életbiztosítást a közönséges életbiztosítással, azt fogjuk találni, hogy:

1. a kölcsön élvezéseért fizetendő kamatok a közönséges életbiztosításnál természetesen nem fordulnak elő;

2. a jelzálogos életbiztosításnál a törlesztési hányad egészen ugyanaz mint a rendes életbiztosításnál a díjnak tőkebetélt képező része és hogy

3. a tulajdonképeni biztosítási díj az egyik módszerrel ugyanaz mint a másiknál, feladata itt is ott is egyforma.

Hogy ez a tulajdonképeni biztosítási díj mily jelentéktelen összeg, azt legjobban mutatja egy példa egy német biztosító-társaság számításaiából:

Egy 27 éves férfi 100 forint kölcsönt vesz fel, mely 33 év alatt, tehát a kölcsönző 60 éves koráig lesz törlesztendő.

I. Tegyük fel, hogy ezt a kölcsönt valamely jelzálogintézetől kapja 4%-kal a mikor is fizetnie kell:

a) tőkekamat fejében	4.—% -ot
b) törlesztési hányad fejében	1.60 „
	összesen 5.50 „

II. Ha ellenben ugyanezen 100 forint jelzálogi életbiztosítást köt ugyanazon időtartamra és ugyancsak 4% kamat mellett, akkor fizetnie kell:

a) kamatok fejében	4 frt
b. az életbiztosításért (a bayerische Hypotheken- und Wechelsbank tarifája szerint)	2 frt
	összesen 6 frt

tehát mintegy 50 krral = 0.65%-kal többet, mint a rendes törlesztési kölcsönnél, vagyis ezen nem egészen $\frac{2}{3}$ %-nyi többlettel megszerezte maga számára azt az előnyt, hogy a tőke akkor is törlesztve lesz, ha midjárt a felvételt követő első évben meghalna is.

Az évi, illetőleg félévi fizetés összege természetesen annál kisebb lesz, minél hosszabb időtartamra, annál nagyobb az évenkénti, illetőleg félévi törlesztés, s általánosságban a jelzálogi életbiztosítás annál olcsóbb, minél fiatalabb korban köti ezt valaki.

Ezen biztosítási mód előnye félreismerhetlenek. A jelzálogintézetek törlesztési kölcsönei ugyan szintén lehetségesek teszik az adósra nézve, hogy birtokát idővel tehermentessé tegye, s tényleg sokan is vannak, a kik ezen intézeteknek köszönik jóllétüket. Ha azonban a kölcsönvevő meghal, mielőtt még a tőkét törleszthette volna, örökösire nézve gyakran elviselhetlenné válik az ily jelzálogkölcsön azzal a kötelezettséggel, hogy a kamatot és törlesztési hányadot fizessék, mert a hátrahagyott család ilyenkor megvan fosztva támaszától és kenyérkeresőjétől, s a szerencsétlenség ezen napjaiban ugyanoly fizetéseket kell teljesíteni, mint azelőtt.

A jelzálogi életbiztosítás azonban képes egész mértékben orvosolni a bajt, mert a család fentartójának elháltával megszűnik egészen a tartozás is, lett legyen arra bárcsak egy-két részletfizetés is törlesztve s a hátrahagyott család nem köteles többé semmit sem fizetni.

Ezért az előnyért ugyan — a mint fentebb említettük, valamivel többet kell fizetni, mint valamely közönséges törlesztési kölcsönért, de kétségkívül sokkal könnyebb ezt a csekély többletet fizetni a családfelelő életében mint a kevesebbet is annak halála után.

Rendkívül áldásos lenne a jelzálog-életbiztosítás a föld népére nézve, sőt igazuk van azoknak, a kik azt állítják, hogy

a földmivelő-osztály csakis ezen intézmény behozatala után részesülhet az életbiztosítás nagy előnyeiben. —

Takarmány javítás.

Kisebb gazdáknak, hol a széna rendesen szűken van, ajánlha ó a gyengébb minőségű takarmány javítása czélszerű eljárásokkal. Erre vonatkozólag helyén valónak tartjuk felemlíteni, hogy sózás által még a legrosszabb takarmányt is izesebbé, élvezhetőbbé teheti az ember, ha 100 kg. szecskát 5 liter vízzel, melyben $\frac{1}{2}$ kg. só van oldva, leöntünk vagy leforrázunk. Még helyesebb eljárás, ha a szecskát sós vízzel megöntözzük és aztán száz kilogrammra $\frac{1}{2}$ —1 kg. korpát, darát, vagy durva lisztet szorunk. Az így elkészített takarmányt lehet egy csomóba füllesztés czéljából fellapátolni, mely esetben még könnyebben emészthető s megszoktatás mellett kellemes takarmánnyal szolgálhatunk állatainknak. Ha az itt leirtakkal vesződni nem akarunk, akkor legalább annyit tegyünk meg, hogy a szalmát és más rosz takarmányt szecskázva etessük. — (G. M.)

Az alma értéke

mint tápanyag még kevéssé ismeretes s nem becsültetik érdemileg. Az alma tápereje csak valamivel kisebb a burgonyáénál, egészségi szempontokból pedig sokkal felette áll. Mig burgonyával egész vidékek lakói táplálkoznak, az almának, mint rendes tápláléknak meghonosítására kevés gondot fordítanak, pedig az alma táplálja s feleleveníti a testet és lelket, s az emberi szervezetre oly előnyös tulajdonságokkal bír, melyek más gyümölcsökkel pótolhatók nem lévén, általános elterjedését mint élelmiszer felette kívánatosá teszik. — (B. L.)

Mellékleteink.

Lapunk mai számának első melléklete az erdélyi gazd. egyesület köztelki faiskolájának árjegyzéke. Megrendeléseket mielőbb kérünk eszközölni, hogy azok pontosan teljesíthetők legyenek.

Másik mellékletünket a „Földmivelési Érdekeink“ és „Falusi gazda“ előfizetési felhívását melegen ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

HIRDETMEŊY.

Van szerencsém a tek gyümölcsstermelők és földbirtokos urak becses figyelmébe ajánlani a **BECSBEN, Frankenbergutca 3. sz. a.** megnyitott „Magyar gyümölcs és termény“ be- és kiviteli üzletemet. Felkérem az illető t. köröket, ifju vállalatom felkarolására, illetve mintaküldeményekkel az ár és mennyiség jelzése mellett kedveskedni.

WIENER GYULA.

KOPPEL ARTHUR BUDAPEST.

V. Arany János-utca 29.

Szállítható és szilárd aczelvasutak gyára
ipari-, mező- és erdőgazdasági célokra:

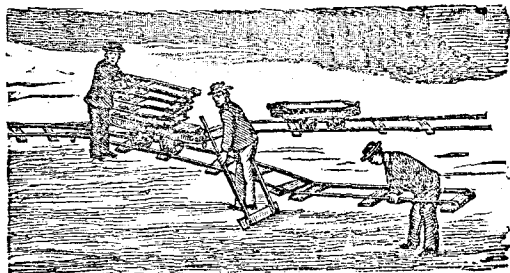
ERDEI VASUTAK.

Röpiratok, árjegyzékek, költségelőirányzatok, haszonvetési számítások ingyen.

Kérem
ajánlatokat
kérni!

(13.)

(5—8.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marhahús	
helye	napja								széna	szalma			
k r a j e z á r o k b a n													
Budapest	október	13	metermázsa	700	—	550	530	530	595	—	—	—	—
Brassó	szeptember	23	hektoliter	530	360	335	280	160	430	210	145	230	32
Deés	október	11	"	600	450	400	—	350	530	540	210	280	34
Fogarás	október	7	"	500	420	320	—	180	450	200	170	200	28
Gyula-Fehérvár	október	8	"	550	400	350	—	190	425	280	200	260	32
Kézdi-Vásárhely	október	6	"	500	—	310	280	150	460	250	90	220	28
Kolozsvár	október	13	metermázsa	650	—	450	—	400	520	300	200	300	34
Maros-Vásárhely	október	6	metermázsa	585	490	455	480	452	488	200	80	300	32
Nagy-Szeben	október	7	hektoliter	460	340	300	330	160	410	170	110	300	30—36
Nagy-Várada	október	11	"	485	398	332	276	182	340	200	120	380	44
Sepsi-Szent-György	október	13	"	520	440	320	280	140	490	300	100	130	28
Szász-Régen	október	6	"	500	425	325	285	150	400	250	160	260	28
Torda	október	8	"	500	350	300	300	150	375	300	30	238	32